

РЕЦЕНЗИЯ

за дисертационния труд
на **Анита Стефанова Йорданова**
на тема:

**"Словообразователни модели в съвременната украинска и
българска битова лексика"**

за придобиване на образователната и научна степен "доктор"
по професионално направление

2.1. Филология, Славянски езици (Украински език)

от доц. д-р **Албена Проданова Стаменова**,
СУ "Св. Климент Охридски"

Дисертацията на Анита Йорданова се състои от увод, две глави, изводи, заключение и библиография в общ обем от 200 страници (според електронното копие, с което разполагам). Библиографията наброява 110 заглавия.

В увода са представени основите на труда. Обект на изследването са *суфиксалните деривати из областта на традиционната битова лексика*. Става дума за *съществителни нарицателни имена*. "Подборът на лексемите се опира на разглеждания от Ив. Леков (Леков 1955) основен речников фонд по критериите за честота на употреба, традиционност и функционална значимост, но е тематично обособен. ... Настоящото изследване обхваща няколко тематични групи: наименования, свързани с роднински взаимоотношения (и някои деривати, назоваващи лица според ежедневноното имзанимание: взето от бележка под линия № 3 – А. С.), названия на трудови дейности, свързани с осигуряването на поминъка и временни занимания, наименования на ястия, наименования на предмети с домашно приложение и употреба в бита; наименования на сгради и техни части, помещения в сградите (за хора и животни, за съхранение на сено и земеделски култури); наименования на мебели; наименования на някои дрехи, обувки; наименования на някои предмети, свързани с обичаите (предимно с големите празници), обредите; наименования на полски и градински култури, дейности на полето и около животните, названия на оръдия на труда; названия на домашни и полски животни, птици, растения; названия на дейности и предмети от домакинството, свързани с чистотата на дома, шиене, готвене, както и други видове домакинстване; названия на посуда; названия, свързани с работката на земя." (стр. 7).

Обектът на изследването е ограничен по два принципа: словообразователен и тематичен. Не са разглеждани производни думи, образувани чрез композиция или други словообразователни начини, различни от суфиксация, като изследването се ограничава до домашните словообразователни средства (последното е взето от бележка под линия № 2 – А. С.). По отношение на тематиката в увода е уточнено, че се разглеждат само книжовни думи и, представено в систематизиран вид, се изключват (стр. 8–9): 1) производните думи, навлезли в езика след 1990 г. и назоваващи технологични новости; 2) силно специализирана лексика; 3) диалектизми и фолклоризми; 4) вулгарни и груби думи; 5) "предмети за украса на къщата или украшения, названия на музикални инструменти; названия на напитки; парични единици; названия на професии (за разлика от названията на занаятите и постоянните ежедневни занимания; т.е. включва занимания като овчарството, козарството и други), отдих и пазаруване (магазин), названия на накити, облекло (с изключение на няколко примера за илюстрация на словообразователните възможности на езика), както и названия на технологичните новости, свързани с индустриализацията на българското и украинското село".

Дисертантката е подбрала и изследвала общо 1251 думи, отговарящи на зададените изисквания, от които 719 украински и 532 български.

Без да бъдат обособени като самостоятелен пункт, източниците на материал разглеждания труд – 47 заглавия – са представени по азбучен ред, без разделение на български и украински или на речници и изследвания, в частта от увода, отнасяща се към обекта на изследването.

Предметът на анализ са моделите на производните думи в синхронен план. Моделът е основна класификационна единица в работата. **Целта** на изследването е "да представи нагледна класификация на производните думи по словообразователните модели, чрез която се онагледят сходствата и различията в словообразователното значение на отделни еднаквоформантни производни думи" (стр. 9). За **основна задача** дисертантката си е поставила "определянето на словообразователното значение на производните думи във всеки от изследваните езици". Тази основна задача не влиза в **задачите**, които тя си поставя за постигане на целта на изследването, а те са: 1) да се дефинира понятието "традиционна битова лексика"; 2) да се ексцерпира лексикален материал по обособените тематични групи; 3) да се изяснят основните понятия в словообразуването и сходствата в двете езиковедски традиции; 4) да се разграничат словообразователния модел и словообразователния тип (и дори словообразователен начин); 5) да се определи мястото на словообразователния модел в словообразователните класификации; 6) да се обособят модели на

структурен принцип; 7) да се изгради класификация на суфиксалните деривати от традиционната битова лексика (стр. 10).

Основните методи, предложени в изследването, са съпоставка и анализ.

ПЪРВАТА ГЛАВА от изследването на Анита Йорданова е озаглавена "*Основни понятия в дисертацията*" е с обем 38 страници. Разделите, посветени на изясняването на 5 основни понятия, не са подведени под обща за главата номерация. ПЪРВИЯТ от тях разглежда понятието "традиционна битова лексика" и така е и назован. Изхождайки от определение на понятието "бит", авторката представя мненията на български и украински изследователи. Битовата лексика се разглежда като част от разговорния стил, без да се прави категорично противопоставяне между двете му разновидности – разговорно-ежедневен и разговорно-професионален, като се отчита, че тя присъства и в други стилове на езика. Проведено е разграничение от понятието "концептосфера" като противоречащо на понятието "бит", но се откриват и допирни точки с него във връзка с трудовата тематика като начин за съхраняване и запазване на националната идентичност и етнокултурния модел" (стр. 16). ВТОРИЯТ РАЗДЕЛ е наречен "*Словообразуването в двете езиковедски традиции*" (имат се предвид българската и украинската). Тук е изтъкнато влиянието върху българското и украинското езикознание в областта на словообразуването на идеите на чешкия изследовател М. Докулил, както и на редица руски учени. Подчертана е ролята на Иван Ковалик в развитието на украинската словообразователна школа, очертана е и българската традиция в тази област. Анита Йорданова показва добра библиографска осведоменост. Въвеждат се понятията "словообразователно значение" и "словообразователен тип" и се привеждат редица мнения на учени. ТРЕТИЯТ РАЗДЕЛ на първа глава е озаглавен "*Словообразователен модел и словообразователен тип*" и в него се дефинират тези основни за словообразуването понятия, привеждат се различни мнения на учени. Тук дисертантката проявява самостоятелно научно мислене и постулира като основна единица на своето изследване словообразователния модел, който като "обобщена или „шаблонна“ схема на словообразователната структура на производните думи с общ афикс служи при съпоставителните изследвания – да се илюстрират отделни разлики в словообразователното значение при два близкородствени езика на синхронно равнище" (стр. 23). Тя гледа на модела "като на различно по обем понятие от типа, доколкото обхваща дериватите с един формант и включва различни по категориална принадлежност лексеми" (стр. 24) и го разбира като "формална схема или формула" (стр. 25). "Целта на класификацията по модели е да се видят разликите в

словообразователното значение на производните думи в двата близкородствени езика при еднаквоформантни структури, като чрез модела се търси начин да бъдат илюстрирани различията при избраните лексикални единици" (стр. 26). ЧЕТВЪРТИЯТ РАЗДЕЛ е "Понятието "словообразователен модел" и неговото място в словообразователната класификация". Тук са приведени множество мнения на езиковеди по въпроса за същността и характеристиките на понятията "модел" и "тип". Анита Йорданова приема виждането на В. Радева за словообразователния модел като за най-малката единица на словообразователната система. Дисертантката обосновава своето разбиране, че "под модел се има предвид формула за образуване на производни думи, при които се отчитат съставът на основата и наличието на общ формант", като на преден план е изведен формантът с неговата класифицираща функция. В разглежданото изследване в един и същи модел са обединени деривати с различно значение, с различни като част на речта могивиращи основи и с еднакъв формант. Подходът за класификация според словообразователния модел е определен като новаторски в съпоставителните изследвания. ПЕТИЯТ РАЗДЕЛ на първа глава е озаглавен "Словообразователното значение в класификацията по словообразователни модели" и в него то е определено като ключово понятие в теорията на словообразуването. Подчертано е, че "една от основните задачи на дисертационния труд е да се покажат различията в значенията на украинските и българските деривати при конкретен суфиксален модел" (стр. 39, ср. стр. 26), без обаче такава задача да фигурира сред поставените в увода задачи по пътя към постигане на целта на труда. Като словообразователно значение се разбира резултатът от взаимодействието между произвеждащата основа и форманта, следователно то е присъщо на производната дума, тя е негов носител. На него се гледа като на семантично отношение между произвеждащата и производната дума, проявяващо се в разликата в лексикалното им значение. Формантите не се разглеждат като самостоятелни изразители на словообразователното значение. Следва се разработената от М. Докулил класификация на словообразователните категории: 1) агентивни съществителни имена (*nomina agentis*); 2) деятелниимена¹ (*nomina actoris*); 3) названия на оръдие на действието (*nomina instrumenti*); 4) названия на обект и резултат от действието (*nomina patientis*); 5) названия на места (*nomina loci*); 6) названия на носители на признак² (*nomina attributiva*); 7) названия на действия (*nomina actionis*); 8) названия на признаци (*nomina essendi*); 9) названия на лица жени (*nomina feminitiva*); 10) събирателни понятия (*nomina collectiva*); 11) съществителни за субективна оценка (*deminutiva et meliorativa*,

¹Вършители на действие

²За носители на определени черти, свойства;

augmentativa et pejorativa); 12) съществителни имена за единичност (сингулатив). Подчертава се, че изследването е синхронно.

ВТОРАТА ГЛАВА от дисертационния труд на Анита Йорданова е озаглавена **"Класификация на словообразователните модели на производните думи от битовата лексика в украинския и българския език"** и заема 122 стр. В нея, по думите на авторката, е представена първата по рода си класификация на украински и български словообразователни средства според словообразователния модел. Отбелязано е, че в групата на изследваните думи са включени такива със синхронни количествени словообразователни изменения (съкращаване, наслагване, разширяване), както и такива, съдържащи исторически и синхронни морфонологични промени, но не са засегнати историческите промени в основата или формантите (бележка под линия № 97), без да се конкретизира какво се влага в действието "засягат".

По отношение на начина на изписване на формантите е възприето в техния състав да се включват и граматичните окончания. "Така суфикси като **-унь, -уня, -уньо** не се приемат за варианти на един и същ формант, а се отделят и оформят самостоятелни модели" (стр. 52). Такъв подход не е единодушно приет в езикознанието и лично аз не бих могла да го приема без огромна вътрешна съпротива. Както ще стане ясно по-нататък, сливането на наставка и окончание в недиференцираното понятие "формант" води до неточности и подвеждащи изводи. В частност, губи се и връзката между названията на мъже и названията на жени от една и съща наставка.

Производните думи са разпределени по модели, определени според съответните словообразователни форманти (според изходната позиция на авторката това би трябвало да са суфикси, но поради неразделното представяне на суфиксите и окончанията се размива границата между тях и в някои случаи в действителност става дума за окончания), в рамките на които е търсено общото или различното в значението на производните думи в рамките на отделните словообразователни категории. Предлаганата от Анита Йорданова класификация на лексиката се основава на формален признак и съдържа два големи дяла: първият представя модели с налични и в двата езика форманти, а вторият – с неприсъщи за някой от езиците форманти. Всеки от тези дялове би могъл да представлява самостоятелна глава от изследването.

Първият подраздел от втора глава е със заглавие **"Словообразователни модели със сходства в структурата на двата езика"**. В него са представени, подредени по азбучен ред, модели с 49 форманта и един с нулев: **-ава, -ага, -ак, -ало, -ан, -(ан)ин, -ар, -ач, -аш, -ба (-оба), -ва, -да, -ева, -ел(и), -ец(-ецъ), -знь(-зън), -ие/удвояване, -иво (-во), -ик, -ило, -ина, -иня (-киня), -ир,**

-ица (-иця), -их, -ище, -іт (-от), -ка, -ко, -ло, -н (-нь), -ник, -ня, -няк, -ок, -ора (-оря), -ост(-ість), -ота, -ство (-цтво), -тва, -тел(ь), -уга (-юга), -ун(-юн), -уша, -це (-ъце), -че, -чук, -щина (-щизна), -я. Би било по-лесно за ориентиране в материала и по-систематично, ако представянето се извърши последователно и еднообразно, като се избере мястото на всеки от езиците и представянето на вариантите. Също така, би трябвало към всяка от думите да се посочва източникът, от който е извлечена.

В този раздел дисертантката често допуска грешно цитиране на лексикалното значение на различни думи: ГАЛЮВАТИ (бележка № 103) (към който е отнесена думата ГАЛЯВИНА) не е "освобождавам, опразвам", а "пустея, празен съм"; на думата КІСТЯК е приписано събирателно значение, а тя означава "скелет"; същото се отнася и за ДІТВАК, което означава "дете" (стр. 59); ЗЕМНЯК е заемка от полски (ЕСУМ, II, 259); КАМЪНАК (стр. 61) не означава "купчина от камъни" (или поне не единствено това); представянето на думите по начин като: "БЕРЕЗНЯК или БЕРЕЗИНА" (стр. 62) оставя впечатление за пълна синонимия между тях, а такава в действителност няма: БЕРЕЗНЯК може да означава "брезова горичка, брезак", но БЕРЕЗИНА означава "брезова дървесина", "едно брезово дърво" и едва на трето място "брезова горичка" (СУМ); думата ЛОШАК (стр. 62) означава "млад кон", а не "конче, жребче" (ако лексикалното значение беше приведено правилно, щеше да стане видимо значението "мъжки екземпляр от животински вид" (формулировката е ориентируваща); ВІТРЯК не е деминутивно образувание спрямо ВІТЕР ("вятър") (стр. 63), а означава "вятърна мелница". ХОДАК не е "човек, който ходи **бързо**", а "човек, който ходи пеша", "който е добър пешеходец", "състезател по спортно ходене"; второто значение е "пратеник", а третото е маркирано като диалектно и означава "цървул". Така става неуместна съпоставката с българската дума БЪРЗАК (стр. 63). ДЕРЖАК означава не "дръжка **на метла**", а просто "дръжка" с различно предназначение. БАЗІКАЛО означава не "шегаджия", а "дърдорко, бърборко, приказливец, който много говори, но празни приказки" (стр. 64); КРУЖАЛО (стр. 64) освен "кръг" означава не "пергел", а "опорна дъга, дървена или метална, върху която се издигат кръглите части на сграда (арки и др.)", а освен това има още 3 значения, но нито едно от тях не е "пергел". ПРОЧУХАН (стр. 66) едва ли може да бъде септнато за агентивто съществително от ПРОЧУХАТИСЯ, понеже не означава лице, а "наказание чрез бой" и "суров упрек, забележка, каране", а този глагол означава "да се опомня, освестя, да дойда на себе си". "Бял хляб" е едва третото значение на думата БІЛАН (стр. 67), и то поставено под въпрос в речника на Гринченко. Другите две са "блондин, рус човек" и "название на бял вол, бяло куче". СУМ пък дава единствено значение "вредител по овошните

и градинските култури" – вероятно става дума за омоними. Защо точно и единствено това значение на думата е избрано за представително? ЛИСАН (стр. 67) означава "плешивец" (Гр), но освен това има още 3 значения, които също могат по някакъв начин да се свържат с понятието "плешивост". ГАНЧИРКА означава "парцал, пачавра, вехтория" и "стара износена дреха", но не и "дреха, която е на грънчаря" (стр. 116), освен това е заемка от полски (ЕСУМ, II, 468). НЕВИСТКА не е "годеница", а "снаха", а думата ОПАСКА не произлиза от глагола *ОПАСТИ, защото такъв няма, а от ОПАСУВАТИСЯ (стр. 116). РІЗКА означава "тънка, пръчка, клонка, отрязана от дърво", а също "телесно наказание – бой с пръчки", но не и "цепеница" (стр. 119); КЛЕПКА не е просто "летва", а "огънатата летва за буре, бъчва и пр." и глаголят КЛЕПАТИ, от който дериватът е изведен, не означава "правя на летви", а "изравнявам и остря коса – клепам", "съединявам части с метални нитове", "кова", а има и преносна употреба, и това, което ги обединява, е чукането, удрянето, биенето (стр. 119). ЪДОК означава не "ядене", а "човек, който яде" (стр. 131), ЦНОТА (стр. 134) е не "честност", а "невинност, непорочност, добродетел" и не произлиза от глагола ЦНИТИ, а всъщност е заемка от полски (ЕСУМ, 262), КОЗАРЮГА (стр. 137) означава "казак", но се извежда от "козар, този, който пасе кози"; ЛЕДАЦЮГА (стр. 137) означава не "нещастен човек, а "мързеливец". ШЛЮБ (стр. 146) е заемка от полски (ЕСУМ, VI, 441), РОПУХА (вид жаба) не е отглаголно производно от РОПТАТИ или РОПОТИТИ, а е заемка от полски (ЕСУМ, V, 123).

Опасявам се, че списъкът на думи с неточно цитирано лексикално значение и погрешно съотнасяне към мотивираща дума може да бъде продължен, но от представените примери става ясно, че такива случаи, за съжаление, изобилстват. Също така се срещат съмнителни предположения за произход на определени думи и посоката на деривационния процес, които вероятно не се изчерпват с приведените по-долу примери.

Веднъж КШТЯВА (стр. 54) се извежда от КОПТИТИ, което е логично, а в бележка 103 КОПТИТИ се смята за производната дума. Друга проява на непоследователност е по отношение на думата БЕДНЯК на стр. 57. Прави се нереалистично предположение за възможно отпадането на наставката -ЕН- от БЕДЕН и добавянето на формант -НЯК и това се свързва с отпадане на слаб ер в БЕДЪНЪ. В следващото изречение словообразователната структура на думата БЕДНЯК е характеризирана като съставена от структурата БЕДН- и форманта -ЯК (много по-основателно предположение от предишното); пак при КАМЪНАК нямаме образуване от основа за множествено число, а отглас от някогашната форма на думата КАМЕНЪ; съмнително е предположението, че думата ГУСКА (стр. 62) и образувана от ГУСИ в

мн. ч. (което не е събирателно съществително, противно на написаното, а родово название); ВОЛОСТЬ (стр. 133) не е образувание с наставка -ОСТЬ. Вероятно редът от примери може да бъде продължен.

Избраният от дисертантката Анита Йорданова чисто синхронен подход към производните съществителни особено ярко показва непригодността си да опише разнородни по тип, но еднакво изглеждащи завършеци на думи. Впрочем, авторката осъзнава невъзможността всички случаи да бъдат обяснени единствено синхронно, затова по отношение на модела, представен в украински от удължена мека съгласна + Я (стр. 88), прави опит за обяснение. За да може да се обясни съществуването на такъв клас думи, информацията може да бъде извлечена единствено с ретроспективен подход. Съвсем основателно е направен паралел с образувания в български (и незначителен брой в украински), завършващи на -ИЕ (в укр. -ІЄ), което днес вече се възприема като окончание. Някогашната наставка, най-вероятно -j-, която днес е неразличима и в двата езика, в украински предизвиква удължаване на меките съгласни (удължаване, а не удвояване; удължаването се отбелязва в писмеността чрез две еднакви букви). Когато съгласната е устнена или има още една съгласна, удължаване няма, но словообразователният модел работи. Звукът [e] от окончанието в украински последователно се променя в [a], и така на български думи от типа ЗНАНИЕ, ПИТИЕ, ЩАСТИЕ в украински съответстват ЗНАННЯ, ПИТТЯ, ЩАСТЯ, но също ГАНЧІР'Я и пр.

Всъщност удължената мека съгласна не може да бъде сметната за формант и тя действително не е. Тя просто е един видим маркер, който позволява отнасянето на думите, които го съдържат, към определен един и същи клас, без да изчерпва всички случаи на принадлежност към него. Случаите на неудължаване обаче би следвало да се добавят към разглеждания модел, защото те са част от него, без да съдържат този маркер. Въпросът се нуждае от по-солидно историческо обосноваване и обяснение в дисертацията.

Спецификата на историческия развой на езиците се проявява и при модела с формант -Я (стр. 143). Тук също така показва недостатък избраният от нея подход да се обединят в недиференцираното понятие "формант" наставката и окончанието. И така виждаме, че "формантът -Я" в дадената ситуация е различен по произход. Подбраните примери за украинския съответстват на два случая. В единия -Я е наследник на някогашното номинативно окончание по -nt-склонението (отбелязано, но не осмислено от авторката) и на синхронно равнище вече отдавна функционира не като суфикс, а като окончание. Приведените примери са от среден род и означават малки същества (деца и потомство на животни): МОЛОДЯ, МАЛЯ (ударението пада върху окончанието), както и множество примери в множествено число, неизвестно защо. В

другия случай -Я отново е в ролята на окончание, но по типа съществителни от среден род със събирателно и обобщаващо значение, завършващи на удължена мека съгласна (или неудължена, ако преди нея има друга съгласна или пък съгласната е устнена), разгледани по-горе: ГАНЧІР'Я, ЛИСТЯ, СТЕБЕЛЛЯ. И накрая, по случайност сред класифицираните по този формант думи попадат и две непроизводни съществителни от женски род по мекия тип: ПЕЧЕНЯ и ЯБЛУНЯ. Ето че формалният подход се оказва недостатъчно прецизен инструмент за отсяване на езиковия материал, а в един модел се оказват обединени събирателните български форми за мн. ч. КЪЩЯ, НИВЯ и украинските названия на млади същества в ср. р. ед. ч. ДИТЯ, ПОРОСЯ.

По отношение на същия този модел авторката отбелязва негов вариант в български с -Е, без това да е отразено в представянето на модела с -Я (стр. 144). Става дума за умалителни форми КОЖУШЕ, ПЕТЛЕ, ОРЛЕ, КОЗЛЕ, а също малки по размер предмети – КЛЮЧЕ, КРАЧЕ. При чисто синхронния подход към материала остава невидима вътрешната нееднородност на тази група съществителни: ОРЛЕ и КОЗЛЕ са преки съответствия на украинските ОРЛЯ и КОЗЛЯ във връзка с различните рефлексии на малката носовка от някогашното -nt-склонение в български и украински, а вслучаи като КОЖУШЕ и КРАЧЕ окончанието -Е се е настанило за изразяване на умалителност. С тази си функция това окончание е произвело и присъщия само на българския език формант -ЛЕ (така определен в настоящото изследване), който е всъщност вариант на -Е. Вероятно подобна аналогия може да се приложи и по отношение на форманта -ЧЕ (СТАРЧЕ, ПРОЗОРЧЕ, КЛОНЧЕ), но, независимо от произхода му, той има за съответствие в украински -ЧА (пак заради рефлексите на малката носовка: ХЛОПЧА, ДИТИНЧА, НАЙМИТЧА). Това не е отбелязано на стр. 140 при представянето на модела, а в изложението. При това формалната прилика между умалителното -ЧЕ в български и звателни форми в украински от типа ХЛОПЧЕ, ЗЕМЛЯЧЕ е неуместно дори да се обелязва (стр. 141).

Също така поради синхронния поглед към материала се пропускат дадености, свързани с фонетичния развой на езика, и се следва едно привидно различие, при което диахронният подход разкрива в действителност подобие. Става дума за формантите -ОК в украински към словообразователната категория "обект и резултат от действието" (може би не съвсем изчерпателно определена, защото към нея може да се добави и значението "название на действие") с примери като СВІТАНОК, СНІДАНОК, ЗАЛИШОК (стр. 131) и -БК в български (стр. 172), отнесен към "название на действие" с примери като КРЯСЪК, ПИСЪК, ПЛЯСЪК. (Към последните примери от български биха могли да се добавят и префиксални образувания от

типа ИЗЛИШЪК, ИЗРАСТЪК, ОСТАТЪК и др., като се провери кои от тях могат да се отнасят към битовата сфера.). В дадения случай имаме работа с една и съща наставка, в която срещаме наследници на някогашен голям ер, съответно [о] и [ъ]. Значи, съвременните украинска -ОК и българска -ЪК би трябвало да бъдат представени като варианти, а не -ЪК да се отделя като присъща само за българския.

ВТОРИЯТ РАЗДЕЛ от втора глава на дисертацията на Анита Йорданова е озаглавен "*Словообразователни модели с различия в структурата на двата езика*" и в него материалът е разделен на две части: А. "*Модели, присъщи на украинския език*", в която са разгледани 33 форманта, и Б. "*Модели, присъщи на българския език*" – 14 форманта.

Тук също се наблюдава неправилно предаване на значението на думите, каквото беше отбелязано в предишния раздел, което ще илюстрирам само с няколко примера: думата НІМЧАЙ (стр. 148) едва ли може да се изведе от НІМІТИ, след като означава "немец" (Гр.), ГІЛЛЯКА означава не "множество клони", а просто "клон" (стр. 150), както и КУСАКА не е "човек, който обича да пие", а "хаплив човек" и "водка – настойка с люта чушка и билки" (стр. 150). СІРОМАХА не е само събирателно название, но и единично, а БІДАХА не е събирателно изобщо (стр. 151). Думата КРАСЕНЬ (стр. 152) "красавец, хубавец" е изведена от идеята, че трудът краси човека, без за това да има специални оснвания, и др.

Последният, ТРЕТИ РАЗДЕЛ от втора глава, е "*Изводи*". Той съдържа статистически данни и сравнение между материала в украински и български по значението на словообразователните категории. Заема 4 страници.

Последната част от рецензията е **ЗАКЛЮЧЕНИЕТО**. В него се прави обобщение на целите, задачите и теоретичните постановки на труда, представят се изводите относно честота на употреба на определени модели, изтъкват се сходствата и различията между българския и украинския език в областта на изследваната субстантивна производна лексика. За съжаление, изборният от дисертантката подход към изследвания материал (чисто формален и от гледна точка на словообразователните модели) и целта, която си е поставила (представяне на класификация на тези модели), не дават възможност да бъде представена по-пълно самата битова лексика от съдържателна гледна точка, а събраният в работата материал би дал такава възможност.

Като обща характеристика на работата бих открила неугледалния научен изказ на дисертантката и непрецизното отношение към представянето на значението на думите (което силно накърнява авторитета на работата), някои спорни моменти относно концептуализирането и представянето на материала, за които вече стана

дума. Остро се чувства липсата на позоваване и цитиране на източника за всяка отделна лексема. Бих препоръчала често и последователно консултиране с етимологичните речници на двата езика. Имам забележка относно неравностойното структуриране на текста в отделните му части, както и пожелание за по-доброто му графично оформление с цел постигане по-добра прегледност и четивност (включително оформлението на съдържанието към труда), което би улеснило възприемането му. Освен това, твърде често в многобройните бележки под линия се съдържа важна информация, която би било добре да е представена в основния текст. В изводите би могло да присъстват илюстративни примери, и като цяло ексцерпираният материал би било добре да се даде в пълнота извън анализа и отделно за двата езика.

Дисертационният труд на Анита Йорданова представлява първото съпоставително българско-украинско изследване в областта на словообразуването. То е новаторско не само с проблематиката си, но и с подхода към обработката и анализа на материала – от гледна точка на словообразователния модел. Синхронният подход към обработвания материал не е в състояние да обясни всички случаи, засвидетелствани в него, но при внимателното му съчетаване с диахронен на необходимите места, дава възможност за изпълнение на работата в посока към постигане на целта ѝ, а тя е от описателен и класификационен характер. Трудът има и приложна стойност, като дава възможност да бъде използван в обучението на студентите в областта на словообразуването.

Дисертантката проявява добра библиографска осведоменост и самостоятелно мислене, които, макар и често замъглени от трескавия и необработен изказ, са ѝ позволили да представи един труд, който в общи линии отговаря на изискванията за дисертационен. Авторефератът съответства на съдържанието на работата и го представя адекватно. Дисертантката има една публикация по темата и още една е приета за печат.

Препоръчвам на уважаемото научно жури да вземе решение за присъждане на **Анита Владимирова Йорданова** на образователната и научна степен "доктор".

24. 02. 2017 г.
София

Доц. д-р Албена Стаменова